

การบริหารสถานศึกษาแบบพหุวัฒนธรรมในโรงเรียนสองศาสนา
Multicultural education administration with two Religions in the school

พริยะ กรุณา

บทคัดย่อ

บทความนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อเสนอแนวทางในการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาในการจัดการศึกษาที่มีความแตกต่างกันระหว่าง ภาษา ศาสนา และวัฒนธรรมอย่างสิ้นเชิง จึงเป็นการยากที่ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดการศึกษาจะเข้าใจ เข้าถึง และพัฒนาให้ชุมชนสามารถอยู่ร่วมกันในสังคมได้อย่างมีความสุข และนำไปสู่การพัฒนาอย่างยั่งยืน โดยเฉพาะในโรงเรียนซึ่งเป็นหลักให้ความรู้แก่ผู้เรียนในการยอมรับความแตกต่าง และการเปลี่ยนแปลง จึงถือเป็นบทบาทของผู้บริหารในการบริหารสถานศึกษาที่ต้องใช้หลักการบริหารที่มีประสิทธิภาพ มาใช้ในการบริหารสถานศึกษา ประกอบด้วย ภาวะผู้นำเชิงพหุวัฒนธรรม การพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา หลักสูตรและการเรียนการสอน และการมีส่วนร่วมของชุมชน เพื่อให้ได้มาซึ่งการยอมรับในความหลากหลายของอัตลักษณ์ภาษา ศาสนา วัฒนธรรม และเป็นการพัฒนาคุณภาพการศึกษาในชุมชน

คำสำคัญ : พหุวัฒนธรรม, การบริหารสถานศึกษา, โรงเรียนสองศาสนา

Abstract

This article aims to present how to manage the educational institution of the school administrators for Educational management there are completely different between language, religion and culture. It is difficult for those who are involved in educational management to understand approach, can be develop the community to live together in the society happily and leading to sustainable development. Especially, in schools which primarily educates learners in accepting differences and change. It is the role of the administrators in the management of educational institutions that require effective management principles to be used in school administration. Multicultural leadership, development of teachers and educational personnel, Courses and instruction and participation to gain acceptance in a variety of identities language, religion and culture and for development quality of education in the community.

Keyword: Multiculturalism, School Administration, School of two Religion

บทนำ

การศึกษาเป็นหัวใจสำคัญในการพัฒนาคน และพัฒนาประเทศในทุกด้าน หากการจัดการศึกษาให้แก่คนในชาติเป็นไปในแนวทางที่ถูกต้องเหมาะสมกับสภาพแวดล้อม ความต้องการทางเศรษฐกิจ สังคม การเมือง และวัฒนธรรมของประเทศ ก็จะสามารถสร้างสรรค์ความเจริญก้าวหน้าให้แก่สังคมไทยในการจัดการศึกษา

ให้แก่ประชาชนได้ ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 (กระทรวงศึกษาธิการ, 2542) มาตรา 6 ว่าด้วยการจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข ซึ่งเป็นระบบที่ให้บุคคลได้ศึกษาและเรียนรู้อย่างต่อเนื่องไปตลอดชีวิต เพื่อให้สอดคล้องกับสภาพการเปลี่ยนแปลงในด้านต่างๆ ของประเทศ

ประเทศไทยมีกลุ่มประชากรที่อยู่อาศัยในพื้นที่ที่มีสถานะเชิงพหุวัฒนธรรม โดยเฉพาะจังหวัดที่มีชนกลุ่มน้อยอยู่อาศัย หรือจังหวัดที่เป็นเขตติดต่อกับประเทศเพื่อนบ้าน ในภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคตะวันออกและภาคใต้ รวมทั้งจังหวัดในเขตภาคกลาง การจัดการศึกษาในสถานศึกษาในพื้นที่ที่เป็นลักษณะ พหุวัฒนธรรมดังกล่าว ทั้งในระบบโรงเรียน และนอกระบบโรงเรียน รวมถึงการศึกษาตามอัธยาศัย จะต้องเป็นกระบวนการที่ผู้บริหาร ครู อาจารย์ ผู้ปกครอง และชุมชนเข้าใจ ยอมรับความแตกต่างของเด็กและเยาวชนต่างวัฒนธรรม เคารพสิทธิของแต่ละบุคคล กำหนดหลักสูตรและจัดการเรียนการสอน หรือจัดกิจกรรมสนับสนุนการเรียนการสอนที่เอื้อต่อการเสริมสร้างความเข้าใจที่ดีต่อกันไม่กีดกันกลุ่มเด็กและเยาวชนที่เป็นชนกลุ่มน้อย

การศึกษาพหุวัฒนธรรม เป็นการจัดการศึกษาที่เน้นการยอมรับความแตกต่าง ทางภาษา ขนบธรรมเนียม ประเพณี ความเชื่อ ศาสนา และวิถีชีวิต บนพื้นฐานของการยอมรับสิทธิเสรีภาพ และหน้าที่ของแต่ละบุคคล โดยให้โอกาสชนกลุ่มน้อยซึ่งมีวิถีความเป็นอยู่ที่แตกต่างกัน ได้รับการพัฒนาทุกด้าน เพื่อนำไปสู่ความเท่าเทียมกันของ ทุกคนในสังคม ซึ่งในท้ายที่สุดการศึกษาพหุวัฒนธรรมจะเป็นหนทางหนึ่งที่จะช่วยนำไปสู่ความเป็นสังคมที่มีความสมบูรณ์ มีคุณค่าและความสวยงามบนความแตกต่าง หลากหลาย มีศักยภาพ และสามารถนำความแตกต่างมาสร้างความเจริญก้าวหน้า ได้อย่างยั่งยืนแน่นอน ดังนั้นการศึกษาพหุวัฒนธรรมที่จัดขึ้นในสถานศึกษาระดับพื้นฐาน จะบ่งบอกลักษณะเฉพาะ ได้แก่ การช่วยลดความรู้สึกเหยียดหยามเรื่องเชื้อชาติ หรือชนชาติและศาสนา ซึ่งจำเป็นมากสำหรับการศึกษาพื้นฐานที่ควรต้องบรรจุการศึกษาพหุวัฒนธรรมไว้ในหลักสูตร เพราะถือเป็นเรื่องที่เด็ก เยาวชน และประชาชนทุกคน ควรต้องให้ความสนใจ เข้าใจ และตระหนักถึงความสำคัญ นอกจากนี้การศึกษาพหุวัฒนธรรมยังเป็นการศึกษาที่ช่วยเสริมสร้างความเป็นธรรมในสังคม มองทุกคนในสถานภาพที่เท่าเทียมกัน ทั้งเรื่องสิทธิ เสรีภาพ หน้าที่ ในการดำเนินชีวิตในสังคมนั้น และเป็นกระบวนการที่จะช่วยให้ทุกคนอยู่ร่วมกันในชุมชน ในสังคม ได้อย่างมีสันติสุข โดยครู อาจารย์ที่จะสอนเรื่องนี้จะต้องมีความรู้ ความเข้าใจอย่างลึกซึ้ง และมีกระบวนการที่แยบยลที่จะสอนหรือให้ความรู้ หรือเน้นการสอนแบบบูรณาการกับวิชาอื่น ซึ่งจะช่วยให้ทุกคนในสังคมเข้าใจซึ่งกันและกัน ไม่นำเรื่องความแตกต่างของวัฒนธรรม เชื้อชาติ ความเชื่อไปใช้ในทางที่ผิด

การบริหารสถานศึกษาแบบพหุวัฒนธรรมในโรงเรียนสองศาสนา ซึ่งเป็นสังคมที่มีความแตกต่างด้านวัฒนธรรม วิถีชีวิต ความเป็นอยู่ ภาษา ศาสนา รวมถึงความเชื่อและค่านิยมที่แตกต่างกัน โดยชุมชนส่วนใหญ่นับถือศาสนาอิสลาม จึงควรจัดการศึกษาในลักษณะที่เป็นไปตามความต้องการของชุมชน เช่น การจัดตั้งโรงเรียนสองภาษา ซึ่งสอนโดยใช้ภาษาไทยเป็นพื้นฐาน และสอนภาษาอาหรับเสริมแก่ผู้เรียนมุสลิม หรือจัดการเรียนการสอนในรูปแบบของโรงเรียนคู่ขนาน ซึ่งจะเป็นโรงเรียนที่มีการจัดการเรียนการสอนปกติ แต่ดำเนินการจัดการเรียนการสอนควบคู่กับศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิดในพื้นที่ โดยให้โรงเรียนประถมศึกษาของรัฐร่วมกับศูนย์การศึกษาศาสนาอิสลามประจำมัสยิด สามารถจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการทั้งวิชาสามัญและวิชาศาสนาควบคู่กันไป ในลักษณะที่เป็นเสมือนโรงเรียนพี่โรงเรียนน้องกัน

ความหมายของการศึกษาแบบพหุวัฒนธรรม

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 ให้ความหมายของคำว่า “พหุ” คือ มาก และให้ความหมายของ “วัฒนธรรม” ว่า หมายถึงสิ่งที่ทำความเจริญงอกงามให้แก่หมู่คณะ เช่น วัฒนธรรมไทย วัฒนธรรมในการแต่งกาย วิถีชีวิตของหมู่คณะ เช่น วัฒนธรรมพื้นบ้าน วัฒนธรรมชาวเขา

คำว่า “วัฒนธรรม” พลตรี พระเจ้าวรวงศ์เธอ กรมหมื่นนครสวรรค์ประพินธ์ ทรงบัญญัติขึ้นใหม่ โดยอธิบายในสารานุกรมไทย เล่ม 26 ว่า “คำว่า วัฒนธรรมนี้ได้ถูกขึ้นเพื่อให้มีความหมายตรงกับคำว่า Culture คำว่า Culture ตรงมูลศัพท์หมายความว่า เพาะปลูกให้งอกงามเป็นการแสดงถึงความเจริญงอกงามซึ่งเปรียบได้กับการเพาะปลูกพันธุ์ไม้ให้งอกงาม ผลิดอกออกผล เพื่อประโยชน์แก่นมนุษย์ในอนาคตจะใช้ให้เป็นประโยชน์แก่ตนได้ ไม่ว่าในร่างกาย เช่น การใช้บริโภคหรือใช้ประกอบทำสิ่งของเครื่องใช้ที่มนุษย์จะใช้ได้ หรือทางใจ เช่น การชมในฐานที่เป็นสิ่งเจริญตา เจริญใจ เป็นต้น และการเพาะเลี้ยงสัตว์ให้เจริญงอกงามก็มีลักษณะคล้ายคลึงกัน จึงรวมอยู่ในภาคความคิดของคำว่า Culture นี้ด้วยเหมือนกัน วัฒนธรรม หมายความว่า ความเจริญงอกงามดังที่กล่าวมานี้” (ราชบัณฑิตยสถาน, 2549)

คณะกรรมการจัดทำพจนานุกรมศัพท์ศึกษาศาสตร์ราชบัณฑิตยสถาน (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546) ให้ความหมาย การศึกษาพหุวัฒนธรรมไว้ว่า เป็นการจัดการกระบวนการเรียนรู้ที่ครอบคลุมเนื้อหาสาระและความคิด ความเชื่อของกลุ่มชนที่มีความแตกต่างหลากหลายทางวัฒนธรรม แม้ว่าในสังคมชุมชนที่สถานศึกษาตั้งอยู่ ไม่มีชนกลุ่มน้อยหรือผู้พูดภาษาถิ่น แต่หลักสูตรและการสอนความเชื่อมโยงถึงความรู้และความสัมพันธ์เกี่ยวกับวัฒนธรรมของชนท้องถิ่น เช่น ประเพณี ภาษาความเชื่อ การทำมาหากิน และวิถีชีวิต เพื่อสร้างความเข้าใจดีต่อกัน และอยู่ร่วมกันอย่างสันติ

Cortes (1996) กล่าวว่า การศึกษาแบบพหุวัฒนธรรม หมายถึง การจัดการศึกษาที่มีความแตกต่างทางด้านวัฒนธรรมให้อยู่ด้วยความเข้าใจกัน มีความร่วมมือร่วมใจกัน มองเห็นประโยชน์ที่แท้จริงในการพึ่งพาอาศัยกัน ความเสียสละ และความยุติธรรม การยอมรับความหลากหลายทางวัฒนธรรมนั้น ไม่นำไปสู่ความแตกแยก การพัฒนาความเข้าใจ การพึ่งพาอาศัยระหว่างกลุ่มคน อาศัยการศึกษาแบบพหุวัฒนธรรม ซึ่งเป็นสิ่งที่ชี้ให้เห็นว่า การแบ่งแยกทางสังคมนั้นเกิดจากการขาดวิจาร์ณญาณของคน การศึกษาแบบพหุวัฒนธรรมจำเป็นสำหรับทุกโรงเรียน ไม่ใช่โรงเรียนที่มีเด็ก และ/หรือ ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาที่มีความแตกต่างทางด้านวัฒนธรรมเท่านั้น เพราะทั้งผู้เรียนและผู้ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาจำเป็นต้องแลกเปลี่ยนความหลากหลายทางวัฒนธรรมในชาติเดียวกัน เพื่อความเข้าใจกันและพึ่งพาอาศัยกัน ดังนั้นโรงเรียนจึงควรเปิดโอกาส ให้ผู้เรียนและผู้ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาของโรงเรียนได้ขยายขอบเขตความหลากหลายทางวัฒนธรรมจากสิ่งที่ใกล้ตัวออกไปสู่สิ่งที่ไกลตัว

สรุปได้ว่า การศึกษาพหุวัฒนธรรม หมายถึง การจัดการศึกษาที่มุ่งเน้นให้ผู้คนในสังคมมีความเท่าเทียมกัน มีความเสมอภาค มีเสรีภาพ ยอมรับซึ่งกันและกันของผู้เรียนที่มีความแตกต่างทางวัฒนธรรม เช่น เชื้อชาติหรือกลุ่มชาติพันธุ์ ภาษา ศาสนา เพศ ชนชั้นทางสังคม ให้เกิดการเรียนรู้ที่จะยอมรับในความแตกต่างทางวัฒนธรรม ไม่มีอคติต่อกัน ไม่เกิดการแบ่งแยกและการเลือกปฏิบัติ และลดปัญหาความขัดแย้งระหว่างกัน

ความสำคัญของการศึกษาพหุวัฒนธรรม

แนวคิดของการศึกษาพหุวัฒนธรรม (Multicultural Education) เกิดจากสภาพห้องเรียนและโรงเรียนที่ประกอบด้วยนักเรียนต่างเชื้อชาติ วัฒนธรรมเรียนร่วมกันมีมากขึ้น ส่งผลทำให้เกิดความยากลำบากในการจัดการเรียนการสอนของครู ที่จะจัดเนื้อหาและกิจกรรมการเรียนการสอนอย่างไรจึงจะสามารถพัฒนาผู้เรียนที่มีความหลากหลายเหล่านี้ให้พัฒนาสูงสุดตามศักยภาพของตน และเป็นพลเมืองที่ดีของชุมชน สังคม

และประเทศชาติ นักการศึกษาจึงได้พัฒนาแนวคิด และรูปแบบการจัดการศึกษา พหุวัฒนธรรมขึ้น เพื่อเป็นการศึกษาทางเลือกหนึ่งให้กับครู ได้นำไปประยุกต์ใช้ในห้องเรียนและโรงเรียนของตน

บทบาทหน้าที่สำคัญประการหนึ่งของนักการศึกษา นอกจากการให้ความรู้ทางวิชาการและการปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรมแล้ว หน้าที่สำคัญอีกอย่างหนึ่งคือ การเตรียมเยาวชนรุ่นใหม่ให้มีทักษะในการใช้ชีวิตอยู่ในชุมชนโลกที่ผู้คนมีความแตกต่างหลากหลายเชื้อชาติ วัฒนธรรม สามารถอยู่ร่วมกันด้วยความสมัครสมานสามัคคี สามารถบรรลุถึงเป้าหมายและความเป็นอยู่ที่ดี (Singh, 2006 and Wan, 2006) รวมทั้งผู้บริหารสถานศึกษา ครู รวมทั้งผู้ปกครอง ควรมีหน้าที่และบทบาทในการปลูกฝังให้นักเรียนเกิดความคิด ความเชื่อและค่านิยมในการอยู่ร่วมกัน ในสังคมที่มีความหลากหลาย 2 ประการคือ 1) การสร้างความเข้าใจหรือความตระหนักรู้ในความแตกต่างทางเชื้อชาติและวัฒนธรรม 2) การสร้างการยอมรับ (Respect) ในความแตกต่างหลากหลายทางเชื้อชาติและวัฒนธรรม (D’Angelo and Dixey, 2001 ; Kunzman, 2003)

Kunzman (2003) เชื่อว่า การสร้างความเข้าใจหรือความตระหนักรู้ในความแตกต่างทางวัฒนธรรม จะช่วยให้นักเรียนเกิดความเข้าใจซึ่งกันและกันมากขึ้น แต่ก็ยังไม่เพียงพอที่จะทำให้เกิดความสงบสุขในสังคมได้ การที่จะสร้างความสงบสุขและสันติภาพได้อย่างยั่งยืน คือ การส่งเสริมให้คนในสังคมเกิดการยอมรับซึ่งกันและกัน (Mutual Respect) ในความมีอยู่และความเป็นไปของอีกฝ่ายหนึ่ง ซึ่งการส่งเสริมให้เกิดการยอมรับซึ่งกันและกันในกลุ่มนักเรียนนั้น สถานศึกษาจะต้องจัดสภาพแวดล้อมในห้องเรียนและนอกห้องเรียนให้เป็นบรรยากาศแห่งความไว้วางใจและการยอมรับ สร้างบรรยากาศในโรงเรียนให้เป็นชุมชนแห่งการค้นหา ให้นักเรียนทุกกลุ่มมีโอกาสประสบความสำเร็จโดยเท่าเทียมกัน และเกิดความภาคภูมิใจในตนเอง ฝึกให้นักเรียนมีความคิดอย่างมีวิจารณ์ญาณ เน้นความร่วมมือระหว่างกลุ่มนักเรียน โดยครูจะสอดแทรกบูรณาการแนวคิด เพื่อให้เกิดการยอมรับซึ่งกันและกันไปในการเรียนการสอน (Klein, 1992; Wilson, 2006)

รูปแบบการจัดการศึกษาพหุวัฒนธรรม

James Banks (2001) นักการศึกษาชาวอเมริกัน ผู้ซึ่งบุกเบิกวิจัย พัฒนาแนวคิดและวิธีการจัดการศึกษาพหุวัฒนธรรม ได้กล่าวถึงรูปแบบหรือแนวทางการจัดการศึกษาพหุวัฒนธรรม ว่ามี 5 รูปแบบ ดังนี้

1. บูรณาการเนื้อหาวัฒนธรรมของนักเรียน เข้าไปในวิชาต่างๆ (Content Integration) โดยครูผู้สอนยังคงสอนวิชาต่างๆ เหมือนที่เคยสอนมา ขณะเดียวกันก็นำเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมของนักเรียนกลุ่มต่างๆ มาสอดแทรก บูรณาการในเนื้อหาเดิมที่กำลังสอนอยู่ โดยครูอาจนำเรื่องราวที่เกี่ยวกับชาติพันธุ์ ภาษา ศาสนา ขนบธรรมเนียมประเพณี วิถีชีวิต งานศิลปะ หรือสถาปัตยกรรมของนักเรียนกลุ่มต่างๆ ที่อยู่ในห้องเรียน ในโรงเรียน หรือในชุมชน มาอภิปรายร่วมกัน ซึ่งวิธีการนี้นอกจากจะเหมาะสมกับการสอนวิชาทางด้านภาษาและสังคมศึกษาแล้ว ยังสามารถสอดแทรกในวิชาทางด้านคณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์ได้อีกด้วย เช่น การสอดแทรกประวัติของคณิศรพิริเริ่มประดิษฐ์ คิดค้น หรือพัฒนาความรู้ทางวิทยาศาสตร์ ในขณะที่สอนหัวข้อประวัตินักวิทยาศาสตร์สำคัญของโลก เป็นต้น

2. การสร้างความรู้ใหม่ (The Knowledge Construction Process) การจัดการศึกษาพหุวัฒนธรรมในรูปแบบนี้ ครูจะเปลี่ยนบทบาทจากการเป็นผู้บอกความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมของกลุ่มเชื้อชาติต่างๆ ให้นักเรียน เพื่อให้นักเรียนจดจำเนื้อหาความรู้ที่มีอยู่ เป็นการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่กระตุ้นให้นักเรียนได้ใช้ความคิดเชิงวิเคราะห์เปรียบเทียบ และการตัดสินใจผ่านกิจกรรมต่างๆ เช่น การอภิปรายแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเกี่ยวกับสาเหตุหรือปัจจัยที่ทำให้เกิดความขัดแย้ง เกิดอคติ ความลำเอียงของคนในชุมชนหนึ่งที่มีความแตกต่างทางเชื้อชาติวัฒนธรรม หรือครูอาจให้นักเรียนค้นคว้า ทำรายงานเกี่ยวกับประวัติศาสตร์กลุ่มเชื้อชาติต่างๆ ในชุมชน ในเชิงวิเคราะห์เปรียบเทียบ โดยเก็บข้อมูลผ่านการอ่านบันทึกประวัติศาสตร์ การ

สัมภาษณ์บุคคล เป็นต้น ซึ่งรูปแบบนี้จะทำให้นักเรียนเกิดความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้อง เข้าใจถึงธรรมชาติของ การมองโลกและเกิดความเห็นอกเห็นใจ ในผู้คนที่มีความเชื่อชาติวัฒนธรรมต่างจากตน

3. การลดอคติ (Prejudice Reduction) การศึกษาพหุวัฒนธรรมในรูปแบบนี้ มีความเชื่อว่า เด็กส่วนใหญ่เข้าโรงเรียนมาพร้อมกับเจตคติต่อเชื้อชาติ วัฒนธรรมอื่นๆ ในทางลบ ซึ่งสะท้อนถึงเจตคติของพ่อแม่ ผู้ปกครองเช่นกัน ดังนั้น แนวคิดสำคัญคือ ทำอย่างไรที่สถานศึกษาและครูจะปลูกฝังเจตคติทางเชื้อชาติในทิศทางบวกและปลูกฝังเจตคติค่านิยมความเป็นประชาธิปไตยให้เกิดในตัวนักเรียน การจัดหลักสูตรที่มีประสิทธิภาพจะช่วยให้เด็กนักเรียนมีเจตคติต่อเชื้อชาติวัฒนธรรมอื่นๆ ในทางบวกและมีค่านิยมแบบประชาธิปไตย โดยครูควรจัดสภาพแวดล้อม ดังนี้ 1) ให้การเสริมแรงทางบวกแก่นักเรียนทุกกลุ่ม 2) ให้นักเรียนได้รับรู้ เข้าใจถึงความแตกต่างทางเชื้อชาติและวัฒนธรรมที่เกิดขึ้นในห้องเรียนและในสังคม 3) ปรับเปลี่ยนเนื้อหาหลักสูตรให้เอื้อต่อการส่งเสริมการยอมรับความหลากหลายวัฒนธรรม และ 4) ใช้กิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นความร่วมมือมากกว่าการแข่งขัน และเปิดโอกาสให้นักเรียนจากกลุ่มเชื้อชาติต่างๆ ได้ติดต่อสัมพันธ์กัน

4. การสอนที่ยึดหลักความยุติธรรม (Equity Pedagogy) การศึกษาพหุวัฒนธรรมในแนวทางนี้มุ่งเน้นให้ครูปรับวิธีการสอนที่จะเอื้ออำนวย สนับสนุนให้นักเรียนทุกกลุ่มเชื้อชาติ วัฒนธรรมในชั้นเรียน มีโอกาสประสบความสำเร็จในการเรียนโดยเท่าเทียมกัน โดยการส่งเสริมให้นักเรียนจากกลุ่มต่างๆ เข้าร่วมกิจกรรมที่จัดขึ้นในชั้นเรียน และในโรงเรียนอย่างทั่วถึง เช่น เปิดโอกาสให้เด็กกลุ่มชาติต่างๆ ได้อภิปราย แสดงความคิดเห็น เปิดโอกาสให้นักเรียนทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม ซึ่งการที่ครูจะสามารถส่งเสริมให้นักเรียนกลุ่มต่างๆ มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงสุดตามศักยภาพของแต่ละคน ครูต้องมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับวัฒนธรรม ภาษา ค่านิยม และแบบแผนการเรียนรู้ของนักเรียนในชั้นของตนเป็นอย่างดี

5. การปรับโครงสร้างทางสังคมและวัฒนธรรมในโรงเรียน (An Empowering School Culture and Social Structure) การจัดการศึกษาพหุวัฒนธรรมในแนวทางนี้ เน้นการปรับวัฒนธรรมองค์กรของโรงเรียนให้เหมาะสมกับนักเรียนกลุ่มต่างๆ ให้เกิดความเสมอภาคเท่าเทียมกัน โดยผู้บริหาร ครู บุคลากรทุกคนในโรงเรียน รวมถึงผู้ปกครองนักเรียน ควรมีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจ การสร้างบรรยากาศของความร่วมมือกัน การปรับรูปแบบการสื่อสารที่เอื้อต่อสมาชิกทุกคนในโรงเรียน ปรับหลักสูตรและการสอน รวมทั้งกิจกรรมเสริมหลักสูตรให้ส่งเสริมพัฒนาการของนักเรียนทุกกลุ่ม

กล่าวโดยสรุป การจัดการศึกษาแนวพหุวัฒนธรรม ควรต้องดำเนินการในลักษณะองค์รวม กล่าวคือ จัดกิจกรรมพร้อมๆ กันทั้ง 5 แนวทางดังกล่าว ทั้งในด้านการบูรณาการเนื้อหา การสร้างความรู้ใหม่ การลดอคติการสอนที่ยึดหลักความยุติธรรม และการปรับโครงสร้างทางสังคมและวัฒนธรรมในโรงเรียน เพื่อให้บรรลุเป้าหมายของการจัดการศึกษาแนวพหุวัฒนธรรม นั่นคือ การปลูกฝังเยาวชนของชาติที่มีความต่างกัน ทั้งด้านชาติพันธุ์ ภาษา ศาสนา ขนบธรรมเนียมประเพณี และวิถีชีวิต ให้มีโอกาสประสบความสำเร็จในการเรียนโดยเสมอภาคกัน และมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของความเป็นพลเมืองดีในระบอบประชาธิปไตย ยอมรับความแตกต่างทางวัฒนธรรม และดำเนินชีวิตอยู่ในสังคมพหุวัฒนธรรมได้อย่างมีความสุข

ลักษณะการจัดการศึกษาตามแนวพหุวัฒนธรรมทางการศึกษา

แนวทางการปฏิรูปการจัดการศึกษาตามแนวทางพหุวัฒนธรรมที่แท้จริงมิใช่ตัวแปรที่อยู่ในระบบสังคมของสถานศึกษา เท่านั้น แต่ต้องมีการปฏิรูปทั้งโครงสร้างของหลักสูตร ส่วนประกอบของรายวิชา ไม่เพียงแค่นั้น การจัดการศึกษาในสังคมพหุวัฒนธรรมและการสอนในรายวิชาที่ไวต่อความรู้สึกจะไร้ซึ่งประสิทธิภาพหากอยู่ในมือของครูที่มีเจตคติทางลบต่อความแตกต่างทางวัฒนธรรม ดังนั้น ครูที่ไม่มีลักษณะของความเข้าใจต่อการจัดการศึกษาตามแนวทางพหุวัฒนธรรมถือว่าเป็นอันตรายอย่างยิ่ง จึงมีความจำเป็นต้องช่วยให้ครูหรือ

บุคลากรทางการศึกษามีความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมของกลุ่มและเจตคติทางบวกต่อความเสมอภาคและเห็นคุณค่าของการนำการจัดการศึกษาตามแนวทางพหุวัฒนธรรมไปใช้ การนำการจัดการศึกษาตามแนวทางพหุวัฒนธรรมไปใช้ ต้องมีการปฏิรูปหรือเปลี่ยนแปลง ลักษณะการใช้คำพูดในการสื่อสารระหว่างครูและนักเรียน วัฒนธรรมของสถานศึกษา หลักสูตร กิจกรรมนอกหลักสูตร เจตคติเกี่ยวกับภาษาของแต่ละกลุ่ม การวัดและประเมินผลกิจกรรมกลุ่ม รูปแบบของสถาบัน โครงสร้างทางสังคม ความเชื่อ ค่านิยม และเป้าหมายของสถานศึกษา ความสนใจที่สำคัญคือการมุ่งไปที่หลักสูตรแฝงของสถานศึกษา โดยสถานศึกษาต้องประกอบด้วยหลักสูตร 2 ลักษณะคือ หลักสูตรที่ชัดเจน (manifest curriculum) และหลักสูตรแฝง (hidden curriculum) หลักสูตรที่ชัดเจน จะต้องประกอบด้วย คู่มือ เอกสาร ป้ายประกาศ แผนการสอน ที่แสดงส่วนประกอบของสภาพแวดล้อมทางการศึกษาที่มีความสำคัญและสร้างวัฒนธรรมของสถานศึกษา แสดงเจตคติบางบวกเกี่ยวกับความหลากหลายทางวัฒนธรรม และช่วยให้ผู้เรียนจากกลุ่มต่าง ๆ ประสบความสำเร็จในการเรียนรู้ อย่างไรก็ตาม หลักสูตรแฝง ย่อมมีความสำคัญน่าเชื่อถือกว่าหลักสูตรที่เปิดเผย โดยลักษณะของหลักสูตรแฝง จะไม่ถูกเปิดเผยโดยผู้สอนแต่ผู้เรียนจะสามารถรับรู้ได้จากกิจกรรมการจัดการเรียนการสอนของสถานศึกษา

แนวคิดทางพหุวัฒนธรรมจะต้องเพื่อผู้เรียนทุกคน โดยไม่แบ่งแยก เพศ ชนชั้นทางสังคม กลุ่มชน เชื้อชาติ หรือลักษณะทางวัฒนธรรม จะต้องมีความเท่าเทียมกันในโอกาสที่จะได้รับการเรียนรู้ในสถานศึกษา และมุ่งให้ผู้เรียนได้รับการเปลี่ยนแปลงที่ดีที่สุด

การจัดการศึกษาตามแนวทางพหุวัฒนธรรมเป็นแนวทางในการปฏิรูปทางการศึกษา ซึ่งเป็นเรื่องยากมาก ในการที่จะเปลี่ยนแปลงสถาบันการศึกษาซึ่งมีผู้เรียนจำนวนมาก หลากหลายชนชั้น มีความแตกต่างทางเพศ เชื้อชาติ และวัฒนธรรม ให้มีโอกาสที่เท่าเทียมกันทางการศึกษา ดังนั้นการปฏิรูปการศึกษาตามแนวทางการศึกษาพหุวัฒนธรรมจะต้องเป็นการเปลี่ยนแปลงสภาพแวดล้อมทางการศึกษาของสถานศึกษาในลักษณะองค์รวม ไม่ได้จำกัดเฉพาะการเปลี่ยนแปลงหลักสูตรเท่านั้น

การจัดการศึกษาตามแนวทางพหุวัฒนธรรมเป็นกระบวนการ มีเป้าหมายเกี่ยวกับการจัดการศึกษาที่มีเสรีภาพและความยุติธรรม จะต้องมีการขจัดความคิดที่เป็นอคติและการแบ่งแยกของกลุ่มต่างๆ ในผู้เรียนให้หมดไป โดยเป็นกระบวนการที่จะต้องปฏิบัติอย่างต่อเนื่องเพื่อเพิ่มความเท่าเทียมกันทางการศึกษาแก่ผู้เรียนทุกคน

แนวทางการบริหารสถานศึกษาในสังคมพหุวัฒนธรรม

แนวทางการบริหารสถานศึกษาในสังคมพหุวัฒนธรรม โดยเฉพาะโรงเรียนสองศาสนา ต้องคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล โดยการจัดการศึกษาตามแนวทางพหุวัฒนธรรมต้องช่วยพัฒนาให้ผู้เรียนมีความมั่นใจในความสามารถที่จะประสบความสำเร็จในการศึกษา สถานศึกษาต้องช่วยสร้างความเข้าใจและทัศนคติเกี่ยวกับความแตกต่างทางวัฒนธรรม มีทักษะทางสังคมที่สามารถพิจารณาความแตกต่างของกลุ่ม สามารถปรับตัว เพื่อการอยู่ร่วมกัน และเรียนรู้ร่วมกันอย่างเหมาะสมกับสภาพแวดล้อมทางสังคม ซึ่งถือเป็นบทบาทหลักในการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาที่ต้องจัดการศึกษาให้มีความสอดคล้องกับความแตกต่างทางวัฒนธรรม เพศ เชื้อชาติ วิถีชีวิตความเป็นอยู่ ศาสนา ความสามารถพิเศษ ชนชั้นทางสังคม โดยผู้บริหารต้องใช้หลักในการบริหารสถานศึกษา อย่างมีวิสัยทัศน์กว้างไกล ตามบริบทของสังคมนั้นๆ การบริหารข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา โดยให้การอบรมพัฒนาตนเอง เปิดโอกาสให้มีการศึกษาต่อ สร้างแรงจูงใจและสร้างขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงานของครูและบุคลากรทางการศึกษา บริหารฝ่ายวิชาการในเรื่องของหลักสูตร การจัดการเรียนการสอน สื่อการเรียนการสอนสื่อเทคโนโลยีสารสนเทศต่างๆ รวมถึงการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองและชุมชนในการช่วยพัฒนาคุณภาพการศึกษาตามแนวคิดพหุวัฒนธรรม

ดังนั้น แนวทางการจัดการศึกษาตามแนวทางพหุวัฒนธรรม ควรประกอบด้วย 4 แนวทาง ดังนี้

1. ภาวะผู้นำเชิงพหุวัฒนธรรม

ภาวะผู้นำเชิงพหุวัฒนธรรม ถือเป็นแนวทางการจัดการศึกษาตามแนวทางพหุวัฒนธรรม ซึ่งเป็นหน้าที่หลักของผู้บริหารสถานศึกษาที่มีหน้าที่ในการพัฒนาสถานศึกษาให้มีคุณภาพในทุกๆ ด้าน ต้องสร้างความน่าเชื่อถือให้กับชุมชน ต้องมีองค์ความรู้หรือแนวทางในการปฏิบัติสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาในบริบทของสังคมนั้นๆ เรา ชูสุวรรณ (2551); เสริมศักดิ์ วิชาลาภรณ์ (2554); Bank (2007) กล่าวไว้ว่า ผู้บริหารที่ดีต้องให้โอกาสทางการศึกษาต้องประเมินสถานการณ์เกี่ยวกับสถานะของปัญหาและความตึงเครียดที่เกิดขึ้นในโรงเรียน และต้องสามารถประยุกต์แนวทางการจัดการกับปัญหาที่เกิดขึ้นจากความหลากหลายทางวัฒนธรรม ลดช่องว่างทางสังคมและวัฒนธรรมระหว่าง ครู ผู้เรียนให้สามารถอยู่ร่วมกันในสังคมที่มีความแตกต่างได้อย่างมีความสุข มีการกำหนดวิสัยทัศน์ที่ชัดเจน มีเป้าหมายในการจัดการศึกษาร่วมกันทั้ง ครู ผู้เรียน และผู้ปกครอง ดังที่วรลักษณ์ ชูกำเนิต และคณะ (2557) ได้กล่าวว่า องค์ประกอบวิสัยทัศน์เชิงศรัทธาร่วมนี้เป็นผลสืบเนื่องจากระบบเปิดที่เอื้อให้คนมีความรู้สึกเป็นเจ้าของงานที่ต้องรับผิดชอบ และตระหนักถึงคุณค่าในงานนั้นๆ ทำให้เกิดแรงขับที่จะทำความเข้าใจกับทิศทางการทำงานร่วมกันอย่างมีเป้าหมาย พบว่าวิสัยทัศน์เชิงศรัทธาร่วมประกอบด้วยลักษณะสำคัญ 4 ด้าน ดังนี้ (1) ความเชื่อร่วม (2) คุณค่าร่วม โดยเฉพาะคุณค่าแท้ที่มีความหมายสัมพันธ์กับชีวิตตนเองและวิชาชีพ (3) เป้าหมายร่วม เป้าหมายร่วมหลัก 4 ด้าน คือ พัฒนาการการเรียนรู้ของผู้เรียน การเรียนรู้และพัฒนาวิชาชีพครูเพื่อศิษย์การรู้จักตนเองและพัฒนาคุณภาพ และการเรียนรู้การอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข สุดท้าย คือ (4) ภารกิจร่วม อย่างไรก็ตาม วิสัยทัศน์ ศรัทธาร่วม จำเป็นต้องอยู่ในตัวผู้นำและครูที่ทำงานร่วมกัน เพื่อสะท้อนเป็นอุดมการณ์ทางวิชาชีพที่ใช้เป็นจุดยึดเหนี่ยวร่วมกันจนถึงจุดที่ทีมครูสามารถละตัวตนและอุทิศตนเพื่อเป้าหมายทางวิชาชีพร่วมกัน คือ การเรียนรู้ของเด็กเป็นสำคัญ

จึงสรุปได้ว่า ภาวะผู้นำเชิงพหุวัฒนธรรมเป็นการปฏิบัติหน้าที่ของผู้บริหารที่ต้องมีการแสดงออกถึงความสัมพันธ์อันดีกับชุมชนและผู้คนที่มาจากวัฒนธรรมที่แตกต่างกัน โดยสามารถประยุกต์แนวทางจัดการกับปัญหาที่เกิดขึ้นจากความหลากหลายทางวัฒนธรรม ลดช่องว่างทางสังคมและวัฒนธรรมระหว่าง ครู ผู้เรียนให้สามารถอยู่ร่วมกันในสังคมที่มีความแตกต่างได้อย่างมีความสุข เป็นผู้กำหนดวิสัยทัศน์ที่ชัดเจน มีเป้าหมายในการจัดการศึกษา เพื่อช่วยส่งเสริมให้การทำงานเป็นไปในทิศทางเดียวกัน เสริมสร้างความเท่าเทียมกันทางสังคม รวมถึงการจัดการศึกษาในเชิงบูรณาการกับวิถีชีวิตของคนในพื้นที่ให้สอดคล้องกับความแตกต่างทางพหุวัฒนธรรม

2. การพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา

การพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา เป็นแนวทางการจัดการศึกษาตามแนวทางพหุวัฒนธรรม ซึ่งในการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาในปัจจุบัน มีสภาพปัญหาในเรื่องของการขาดแคลนครู ส่งผลให้เกิดปัญหาคุณภาพของครูผู้สอน (อำนาจ วิชาญวดี และคณะ, 2553) ซึ่งครูที่ดีต้องมีคุณลักษณะในการสอน คือ การกระทำตนเป็นแบบอย่างที่ดี ปราศจากความอคติ ไม่ลำเอียงต่อผู้เรียนที่มีลักษณะแตกต่างจากตน ยอมรับแนวคิดในเรื่องของความแตกต่างทางวัฒนธรรมและการอยู่ร่วมกันในสังคมที่มีความหลากหลาย ครูต้องมีความเข้าใจและอยู่ร่วมกันในสังคมพหุวัฒนธรรมได้อย่างมีความสุข และครูต้องมีจรรยาบรรณความเป็นครู

ส่วนที่สำคัญอีกส่วนหนึ่ง คือ ครูและบุคลากรทางการศึกษาต้องมีทักษะในการสื่อสารในชั้นเรียน โดยครูต้องมีความเข้าใจพื้นฐานในภาษาของการสื่อสารของผู้เรียนเป็นหลัก เปิดใจกว้างยอมรับข้อจำกัดในการสื่อสารระหว่างครูและผู้เรียน และศึกษาหาความรู้ด้วยตนเองอย่างสม่ำเสมอ ทั้งด้านความรู้ ทักษะการคิด ภาษาที่ใช้ในการสื่อสาร รวมไปถึงการบูรณาการการเรียนรู้ให้กับผู้เรียน สร้างบรรยากาศในชั้นเรียนเพื่อเอื้ออำนวย ต่อการจัดการเรียนการสอนของครู มีการบูรณาการหลักสูตรสถานศึกษากับหลักสูตรท้องถิ่นเข้า

ด้วยกัน จัดกิจกรรมในบทเรียนอย่างเท่าเทียมและเสมอภาคกันโดยใช้วิธีการสอนที่เน้นการมีส่วนร่วมของผู้เรียน และการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนต่อไป

การพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา จึงควรมุ่งเน้นครูและบุคลากรทางการศึกษาให้มีความรู้ความสามารถ เป็นนักเรียนที่อยู่ตลอดเวลา มุ่งเน้นให้ผู้เรียนในสังคมมีความเท่าเทียมเสมอภาค ในการได้รับการศึกษาที่มาจากหลายวัฒนธรรม เชื้อชาติ ศาสนา เพศ ฐานะทางสังคม ทั้งความเท่าเทียมทางโอกาสของการได้รับการศึกษา และความเท่าเทียมของโอกาสในการประสบความสำเร็จทางการศึกษา

3. หลักสูตรและการเรียนการสอน

หลักสูตรและการเรียนการสอน เป็นแนวทางการจัดการศึกษาตามแนวทางพหุวัฒนธรรมแนวทางหนึ่ง เนื่องจากในการจัดการศึกษาในปัจจุบันได้มีนักวิชาการเสนอแนวทางการแก้ปัญหาไว้มาก เช่น การปรับหลักสูตรสถานศึกษาให้มีความสอดคล้องกับท้องถิ่น มีการส่งเสริมให้มีการจัดการเรียนรู้ที่หลากหลาย ทั้งการศึกษาสามัญวิชาชีพ และศาสนา มีการเรียนรู้แบบบูรณาการให้สามารถเทียบโอนกันได้ระหว่างการศึกษา รูปแบบเดียวกันและต่างรูปแบบ จัดให้มีโครงการพัฒนาการเรียนการสอนอิสลามศึกษาระบบ 2 หลักสูตรในโรงเรียนของรัฐ ทั้งประถมศึกษา และมัธยมศึกษา คือ หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน และหลักสูตรอิสลามศึกษา โดยหลอมรวมบูรณาการ 2 หลักสูตรเข้าด้วยกัน โดยส่งเสริมให้โรงเรียนสามารถจัดการเรียนรู้อิสลามศึกษา (ภาษาไทยและภาษาอาหรับ) ในโรงเรียนได้อีกด้วย ซึ่งหลักสูตรสถานศึกษาดังกล่าวต้องมีการบูรณาการให้มีความสอดคล้องกับสภาพปัญหา ความต้องการของชุมชน ความหลากหลายทางวัฒนธรรม และวิถีชีวิต โดยบูรณาการวิชาสามัญ ศาสนา และวิชาชีพในสัดส่วนที่เหมาะสม (เสริมศักดิ์ วิชาลาภรณ์, 2554) หลักสูตรดังกล่าวส่งผลให้ผู้ปกครองมีความเชื่อถือ ส่งบุตรหลานเข้าเรียนในโรงเรียนของรัฐมากขึ้น

จึงสรุปได้ว่า หลักสูตรและการเรียนการสอนที่เหมาะสมควรมีหลักสูตรสถานศึกษาที่มีความสอดคล้องกับสภาพปัญหา ความต้องการของชุมชนและท้องถิ่น รวมถึงการบูรณาการหลักสูตรสถานศึกษาตามขอบเขตของ ศาสนา ฐานะทางสังคม ความสามารถพิเศษของผู้เรียน และวัฒนธรรมประเพณี เพื่อให้ส่งผลถึงความเท่าเทียมกันทางการศึกษาของผู้เรียนทุกคนด้วยการเร่งปรับปรุงหลักสูตรและเนื้อหาวิชาศาสนาให้สอดคล้องสัมพันธ์กับการเรียนวิชาศาสนาในโรงเรียนประถมศึกษาของรัฐ และให้สามารถเทียบโอนผลการเรียนได้

4. ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน

ด้านการมีส่วนร่วมเป็นแนวทางการจัดการศึกษาตามแนวทางพหุวัฒนธรรมแนวทางหนึ่งที่มีความสำคัญเป็นอย่างมากในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษาตามบริบทของชุมชนนั้นๆ เอกกรินทร์ สังข์ทอง (2551) กล่าวว่า การมีส่วนร่วมของชุมชนเป็นหน้าที่หลักของผู้บริหารสถานศึกษาในการประสานสัมพันธ์ที่ดีระหว่างชุมชนและสถานศึกษา โดยผู้บริหารต้องมีความสัมพันธ์กับชุมชนทั้งในเรื่องของการบริหารจัดการสถานศึกษาในรูปของคณะกรรมการสถานศึกษา การเปิดโอกาสให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาการเรียนการสอนของครูและนักเรียน การมีส่วนร่วมเป็นการส่งเสริมให้ชุมชนเข้ามาใช้บริการทางการศึกษามากขึ้น สร้างความสัมพันธ์อันดีให้กับโรงเรียนและชุมชน สร้างความมั่นใจในการปฏิบัติหน้าที่ของครูและรวมไปถึงการจัดเครือข่ายกับโรงเรียน หรือสถานศึกษาอื่น ในลักษณะของโรงเรียนคู่พัฒนา (อามัดไญนี ดาโอ๊ะ, 2551) การมีส่วนร่วมกับเครือข่ายผู้ปกครอง ชุมชน ท้องถิ่น องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์กรศาสนา และภาคเอกชน เพื่อความร่วมมือและระดมสรรพกำลังในการจัดการศึกษา

โดยทั่วไป การจัดการศึกษาต้องให้สอดคล้องกับความต้องการของชุมชน ซึ่งเป็นกลุ่มเป้าหมายที่จะมาเป็นผู้รับบริการทางการศึกษา และเป็นผู้ที่มีส่วนร่วมในการพัฒนาโรงเรียนการสนับสนุนให้ผู้ปกครอง ชุมชน ภูมิปัญญา และทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ที่มุ่งประโยชน์แก่ผู้เรียนเป็นสำคัญ

ทั้งนี้ การพัฒนาคุณภาพทั้งในด้านผลผลิต กระบวนการจัดการ และปัจจัยต่างๆ โดยมุ่งหวังให้เกิดการพัฒนาทั้งระบบ

การมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา ต้องมีความสัมพันธ์กับชุมชน โรงเรียนมีการพัฒนานโยบายและกำหนดแนวทางการพัฒนาโรงเรียนร่วมกับชุมชน เปิดโอกาสให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วม มีการจัดกิจกรรมร่วมกัน และแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเพื่อการพัฒนาโรงเรียนอย่างต่อเนื่อง รวมไปถึง การจัดเครือข่ายกับโรงเรียน หรือสถานศึกษาอื่นในลักษณะของโรงเรียนคู่พัฒนา

บทสรุป

ในการบริหารสถานศึกษาแบบพหุวัฒนธรรมในโรงเรียนสองศาสนา จำเป็นต้องคำนึงถึงบริบทที่มีความหลากหลาย ความแตกต่างในสังคม โดยศึกษาสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นในพื้นที่อย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะปัญหาคุณภาพการจัดการศึกษา คุณภาพของครูและบุคลากรทางการศึกษา ด้านหลักสูตรในการจัดการเรียนการสอนด้านการมีส่วนร่วมกับชุมชน รวมไปถึงด้านการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านการบริหารงานในภาวะที่มีความเสี่ยงและความละเอียดอ่อนต่อบุคคลในพื้นที่ที่มีความแตกต่างกันทั้งในด้านศาสนา วัฒนธรรม วิถีชีวิต จึงเป็นบทบาทหลักของผู้บริหารที่ต้องมีความเข้าใจ เข้าถึง และสามารถพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการเป็นอยู่ต่อไป

ผู้บริหารที่ดีควรจัดการการบริหารสถานศึกษาแบบพหุวัฒนธรรมในโรงเรียนสองศาสนา ดังนี้

1. จัดตั้งนโยบาย และแนวปฏิบัติที่ชัดเจนเกี่ยวกับการจัดการศึกษาแบบพหุวัฒนธรรม พร้อมกับจัดอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับการศึกษาแบบพหุวัฒนธรรมให้แก่ผู้เกี่ยวข้อง เช่น ศึกษานิเทศก์ ผู้บริหารโรงเรียน และครู หรือการตั้งโรงเรียนต้นแบบจัดการศึกษาแบบพหุวัฒนธรรมเพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้ และเผยแพร่ต่อไป

2. จัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร เช่น กิจกรรมลูกเสือ การจัดค่ายส่งเสริมในแต่ละศาสนา การจัดทัศนศึกษา และกิจกรรมในโอกาสสำคัญ เช่น วันพ่อ วันแม่ วันเด็ก กีฬาสี เป็นต้น โดยออกแบบกิจกรรมเหล่านี้ ให้ส่งผลต่อการสร้างคุณลักษณะที่พึงประสงค์ให้เกิดขึ้นในตัวผู้เรียน และช่วยส่งเสริมให้นักเรียนต่างเชื้อชาติ วัฒนธรรมได้ทำกิจกรรมร่วมกัน ทำให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้อัตลักษณ์ทางวัฒนธรรม เช่น ภาษา การแต่งกาย อาหารการกิน ความคิด ความเชื่อ และทัศนคติในการมองโลก มองชีวิต อันนำไปสู่คุณลักษณะสำคัญ คือ การยอมรับนับถือในความแตกต่างหลากหลายทางเชื้อชาติและวัฒนธรรม

3. ขอความร่วมมือจากผู้ปกครอง ไม่ว่าจะเป็นการเชิญประชุมประจำภาคเรียน หรือการประชุมเพื่อปรึกษาหารือในการทำกิจกรรมพิเศษต่างๆ เช่น การเชิญผู้ปกครองนักเรียนมาเป็นวิทยากรในบางหัวข้อ เช่น การเล่านิทานพื้นบ้าน แนวคิดและวิธีการดำเนินชีวิต ขนบประเพณี พิธีกรรม และวิถีชีวิตของกลุ่มเชื้อชาติ เป็นต้น รวมถึงการเชิญผู้ปกครองในทุกเชื้อชาติมาร่วมมือปรึกษาหารือในการจัดกิจกรรมวันเด็ก วันแม่ และกิจกรรมพิเศษอื่นๆ

4. ส่งเสริมให้ครูผู้สอนและบุคลากรทางการศึกษา มีความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับการจัดการศึกษาแบบพหุวัฒนธรรม เช่น จัดการอบรมสัมมนา การนิเทศติดตามการดำเนินงาน เป็นต้น และปรับรูปแบบการจัดการศึกษาแบบพหุวัฒนธรรมให้สอดคล้องกับบริบทของโรงเรียน

รายการอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2542). **พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- ทิฆัมพร สมพงษ์ และคณะ. (2559). การบริหารสถานศึกษาในสังคมพหุวัฒนธรรมในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้. **วารสารทศใหญ่วิชาการ** 14(1) ม.ค. – มิ.ย. 2559: 103 – 106.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2546). **พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542**. กรุงเทพฯ: บริษัท นานมีพับลิเคชัน จำกัด
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2549). **สารานุกรมไทย เล่ม 26**. กรุงเทพฯ: บริษัทด้านสุทธาการพิมพ์.
- เรชา ชูสุวรรณ. (2551). การพัฒนารูปแบบการบริหารการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้. กรุงเทพฯ. สำนักพัฒนาการศึกษาเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.
- วรลักษณ์ ชูกำเนิด, เอกรินทร์ สังข์ทอง และชวลิต เกิดทิพย์. (2557). รูปแบบชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพครูสู่การเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 บริบทโรงเรียนในประเทศไทย. **วารสารทศใหญ่วิชาการ** 12(2): 123 – 134.
- เสริมศักดิ์ วิชาลาภรณ์. (2554). **รูปแบบการบริหารจัดการศึกษาในจังหวัดชายแดนภาคใต้**. กรุงเทพฯ: วี.ที. ซี.คอมมิวนิเคชั่น.
- อำนาจ วิทยานูวัตติ, เรชา ชูสุวรรณ และธวัช แสงสุวรรณ . (2553). **การพัฒนารูปแบบการบริหารการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้**. กรุงเทพฯ: สำนักพัฒนาการศึกษาเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.
- เอกรินทร์ สังข์ทอง. (2551). **รายงานการวิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำเชิงพหุวัฒนธรรมของผู้อำนวยการโรงเรียนของรัฐในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้**. รายงานการวิจัย มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี.
- Banks, James A. (2001). **Cultural Diversity and Education : Foundations, Curriculum, and Teaching**. Boston : Allyn and Bacon.
- Bank, A. J. 2007. **An introduction to multicultural education**. 2nded. Boston : University of Washington, Seattle.
- Cortes, C.E. 1996. **The children are watching: how the media teach about diversity**. New York: Teachers College Press.
- D’Angelo, Andrea M. and Dixey, Brenda P. (2001). Using multicultural resources for teachers to combat racial prejudice in the classroom. **Early Childhood Education Journal** 29 (2), 83 - 87.
- Kunzman, Robert. (2003). **Mutual understanding : The basis of respect and ethical education**. *Philosophy of Education*. (Online).
- Singh, Mohinder. (2006). **Promoting Respect for Cultural Diversity in Conflict Resolution**. (Online). Available: <http://www.docstoc.com/docs/35059238/Promoting-Respect-for-Cultural-Diversity-in-Conflict-Resolution>.
- Wan, Guofang. (๒๐๐๖). Teaching diversity and tolerance in the classroom : A thematic storybook approach. **Education**. 127 (1), 140 - 154.